

Marcos depén de Reagan

Filipines encara és un «protectorat» dels EUA

La pregunta que es fa tothom sobre com acabarà el règim de Pinochet a Xile val també trasplantada als vint anys de poder dictatorial del president Marcos a Filipines. Les situacions dels dos països són ben diferents, però la resposta última val perfectament en els dos casos: la fi o la continuïtat depenen en gran mesura dels Estats Units.

El col·lapse econòmic i la tensió social que viu Filipines de fa sis anys s'acceleraren a partir de la desconfiança internacional i la ràbia interna que provocà l'assassinat de Benigno Aquino, el vint-i-un d'agost de 1983. Ara, la resolució de la comissió investigadora que ha acusat un complot militar comandat pel mateix cap de les forces armades, general Fabián Ver, ha fet esclatar una veritat que corregeu com a acudit entre el nombrós poble filipí, de cinquanta-dos milions d'habitants: «tots els filipins saben qui ha matat Aquino, menys un».

Aquesta al·lusió al president Marcos es fa ineludible, ja que, com ha dit la vídua d'Aquino, és impensable que el president no estigui involucrat en un crim del qual és «còmplice i encobridor», segons l'informe de la comissió investigadora, el seu col·laborador més pròxim, el general Fer. La corrupció generada pel sistema de Marcos pot tenir encara una curiosa il·lustració en el fet

que el cap del tribunal suprem, Enrique Fernando, fou el primer president de la comissió investigadora de l'assassinat d'Aquino, però va ser substituït per la senadora Corazón Agrava, com a concessió de Marcos a una oposició que veia en Fernando un corroborador de la tesi oficial, segons la qual Aquino fou assassinat pel comunista Rodolfo Galman. El procés civil que ara s'obri contra un civil i vint-i-cinc militars, entre els quals hi ha tres generals, pot anar a parar en última instància a l'actual cap del Tribunal Suprem.

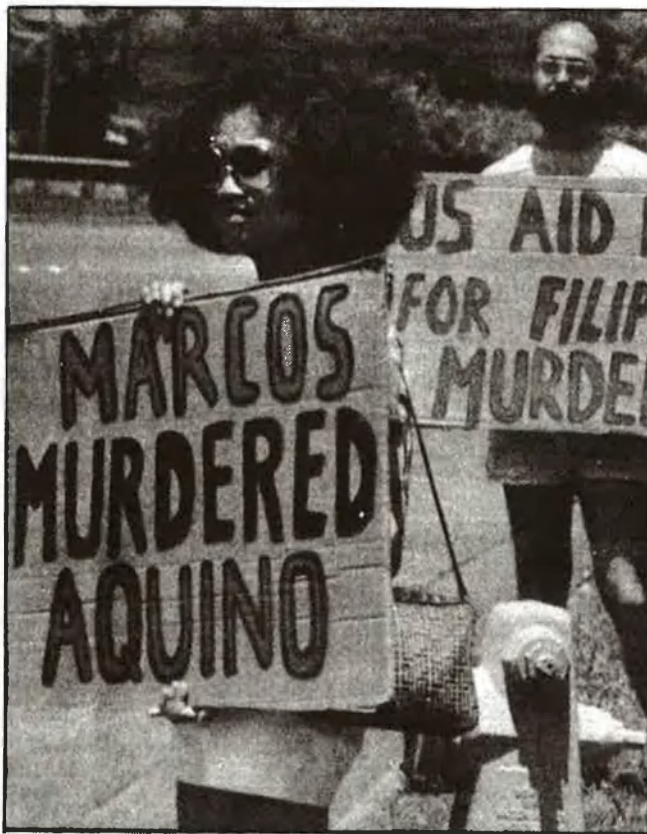
En darrer terme, apareix el fet que el mateix Marcos fos acusat o no d'haver donat l'ordre de matar Aquino. El seu desgast és total. Té absolutament en contra el mateix Cardenal Sin i la jerarquia de la catòlica Filipines, que l'acusen de tirà. Els vint-i-cinc mil milions de dòlars de deute extern i la pèrdua del cinquanta-tres per cent del valor de la moneda només el 1983 han anat esberlant el suport de l'altre fort grup de pressió filipí, els empresaris i els homes de negocis. El resultat electoral de les eleccions de maig, amb un escrutini

manipulat, donaren de fet la victòria a l'oposició, que contempla les eleccions de governadors el 1986 i les municipals i, sobretot, les presidencials de 1987, com l'assalt definitiu a la tirania de dues llargues dècades.

Però tot el conjunt de l'oposició és de moment encara menys fort que el poder dels Estats Units a Filipines, a través dels diners, però, sobretot, de les forces armades. El nomenament del «militar professional» Fidel Ramos com a cap de l'exèrcit allunya, d'una banda, el perill de colp militar, però enforteix la presència dels Estats Units, a través d'aquest militar educat a West Point. El mateix Reagan ha matisat les seves paraules, en el debat amb Mondale el dia 21, assegurant que no era exacte el que digué d'una manera simple quan afirmà que només el comunisme rebutjable podia ser l'alternativa al règim de Marcos.

Estats Units dubta a obligar Marcos a deixar el poder. Potser tem que allà es repeteixi, amb les condicions específiques, el post-somocisme de Nicaragua. Però les pressions de sectors demòcrates i també republicans són cada vegada més fortes per tal que Estats Units vagi tancant l'aixeta de l'ajut econòmic a Filipines si l'oposició democràtica continua sense poder jugar el paper que li correspon.

Estats Units pot cometre a Filipines l'error que ja ha fet en tants països: donar suport no solament a terribles dictadures sinó també a dictadures agonitzants. Aquest serà un dels primers reptes del nou president dels Estats Units, a partir de les eleccions del sis de novembre, que no serà un altre que el vell president actual.

L'assassinat d'Aquino accelerà la crisi del règim filipí